

Marthas koloniträdgård i Brunakärr 1918-1938

Rapport av Hanna Hagbom (ur Helsingfors svenska Marthaförenings årsberättelse för 1938)

Koloniträdgården kan detta år se tillbaka på en 20-årig tillvaro. Mycken uppoffrande möda och god vilja ha nedlagts för att få kärret uppodlat till fruktbarhet och blomprakt.

Vi som nu se träd och växter frodas, vi må ej glömma de förstas gärning.

Från startperioden 1918, då hela området besåddes med rovor, potatis och ringblommor, har så småningom den ödsliga naturen i Brunakärr förvandlats till den färgrika mångfald av planteringar som området nu företer.

År 1918, då koloniområdet genom lottdragning fördelades mellan de tre föreningar; Svenska Kvinnoförbundet, Fylgia och Martha, som nu inneha trädgården, tillföll nordöstra hörnet Martha, som uppdelade sitt område i 52 lotter á 150-200m².

År 1929 utökades Marthas lotter med fyra större lotter omkring 500 m² var och en. Deras dåvarande innehavare: Falck, Lindström, Engström och Johansson bröto här odlingsjord ur växande skogsmark, varför röjningsarbetet var synnerligen mödosamt. Det område som av trädgårdskonsulenten frk E. Koch, döptes till Saarijärvi, är nu med sina stora, trevliga stugor, en prydnad för Marthaområdet.

Omfattande dräneringsarbeten med nedläggande av rör ha, åtskilliga gånger utförts och har Helsingfors svenska Marthaförening. Med förståelse för vikten av detta arbete, offrat ansevärd penningbelopp för detta. Det grundvatten, varpå området är så rikt och som tidigare var till stort men för odlingen, har nu till största delen avletts genom rördiken. Här må nämnas, att en enda lott kan räkna 8-10 diken.

Namnet Brunakärr antyder ju vattenförekomst. Ty ordet är utstiliserat ur det i nyländsk dialekt förekommande ordet "bron" = bronagöl = dold vattensamling. Dylika funnos i mängd vid koloniträdgårdens anläggning. Så hände, att vid en kaffekokning i det fria, kaffekokerskan plötsligt sjönk ner i en förrädisk "bronagöl" och måste av tillskyndande kolonister hjälpas upp på fast mark. Vid plöjning av potatisland sjönk hästen så djupt, att man endast med hjälp av linor kunde få den uppdragen. Så var det då – för 20 år tillbaka. I dag som är "sätta" sig stugorna på den lösa grunden ofta så betydligt, att de genom domkraft måste höjas till sitt ursprungliga läge.

År 1929 uppfördes Marthas och Kvinnoförbundets gemensamma storstuga enligt ritning av arkitekt Signe Lagerborg-Stenius. Kostnaderna = 83 000:- bestredos genom lån som delvis amorterades av föreningen med extra anskaffade medel. Marthakolonisterna bildade denna

sommar en syförening för att å sin sida avkorta denna skuld, vilken slutligen genom stora ansträngningar efter 6 år var fullständigt betald.

År 1935 utfördes omfattande reparationer å storstugan samt förstoring av Martharummet. För kostnaderna av förbättringar och arbeten ha kolonisterna i allmänhet bidragit ur egen kassa, som tillkommit dels genom sommarfester, dels genom frivilligt utförda reparationsarbeten och dels genom förhöjda arrendeavgifter och listor för frivilliga bidrag. Med tacksamhet antecknas utöver de bidrag föreningen givit, en gåva av Helsingfors sparbank år 1934 å 3000:- samt från Svenska småbruk 2000:-.

Marthakolonisterna är nu 35. Ett flertal kolonister disponera 2-3 lotter, då den ursprungliga lottarealen ansetts allt för liten, emedan stugan upptager en så pass stor plats, att föga rum blir övrigt för odlingen å de små lotterna. 33 lottinnehavare äga stugor. Ursprungligen voro stugorna ämnade att utnyttjas endast som dagstugor – vid ombyte av arbetskläder m.m. De uppfördes därför oftast helt primitivt av virket från billådor. Numera, då stugorna blivit verkliga sommarhem, uppföras de mycket omsorgsfullt.

Å Marthområdet bygges numera enbart enligt den största, fastställda modelltypen, å 12 m², ty denna storlek å stugorna omfattar en rymlig förstukvist, vanligen använd som matsal, vilken starkt förminskad å de två övriga modelltyperna å 9 och 6 m².

Sommaren 1938 uppvisade en mindre förmånlig skörd, på grund av ogynnsam väderlek. Vid den stora trädgårdsutställning i Mässhallen kunde kolonisterna därför utställa endast små kollektioner av äpplen, syltlök m.m. Föreningen hade låtit taga ett antal bilder av trädgården, vilka jämte de foton, som kolonisterna själva innehade, blevo förstora och utställdes.

För året är bland annat att annotera s.k. ”kaffebuskar”, som av herr Michelsson anskaffats och odlats i mängd och gävo rik skörd. Den äkta moccan är det väl ej men – heter det: - ”marthorna få ju kaffesmak på allt”. Frukt och grenar utställdes i Mässhallen.

Brunakärrs koloniträdgårds 20-årsfest firades med en för alla kolonister gemensam fest den 14 augusti. I programmet medverkade koloniträdgårdens 3 föreningar med var sitt nummer.

På Marthas andel föll festdikten, som författats och upplästes av undertecknad, varvid 4 marthaflickor i Tölökretsens marthadräkt medverkade. Hälsningar och lyckönskningar till koloniträdgården framfördes av inbjudna gäster från övriga koloniträdgårdsorganisationer. Före arbetssäsongens slut firade marthakolonisterna en enkel, privat 20-årsfest med tal, sång, gåvor och skämt. Jämte vår föreningsordförande, fru Wessberg hade en kretsordförande, som inom sina kretsar ha kolonister, vänligen infunnit sig. – Marthas konsulent, fröken Bäckström demonstrerade blomsterbinding vid detta tillfälle med skörd ur marthatäpporna.

Midsommaraftonen firades med sedvanlig majstång och midsommarbrasa.

Även denna sommar har trädgården mottagit ett antal gruppbesök, utom oräkneliga enskilda gäster. Lottkretsarna från Östersundom och Boxbacka besökte trädgården 19 juni,

Ingåmarthor den 14 augusti; Hemgårdens möte i trädgården första söndagen i september har redan hunnit bli en tradition, som kolonisterna glädja sig över.

Osökt går tanken i dessa jubileumstecken till alla de ledande krafter, för vilka nyttan och välsignelsen av koloniträdgården samt möjligheten av dess förverkligande från början stod klar. Dessa framsynta ledare och av dem främst vår ordförande, fru Wessberg, som alla 20 år med sitt varma understöd av kolonisternas intressen i hög grad medverkat till framgången, de kunna nu, då det efter 20 års arbete bokstavligen talat, bär god frukt.
